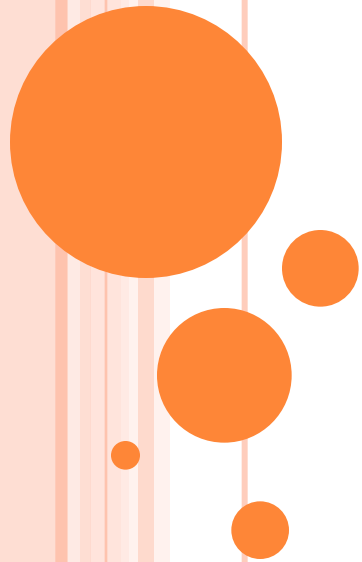

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

โครงการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

วิทยากร

- นางศรีมาลา รุ่งเรืองเสถียร

พยาบาลชำนาญการ 8

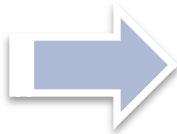
ห้องพยาบาล วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

- นางสาวกมลรัตน์ หนูสวี

พยาบาลวิชาชีพ ห้องพยาบาล วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

การปฐมพยาบาล

ความหมาย

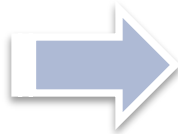

การช่วยเหลือขั้นต้นให้แก่ผู้ป่วย
หรือผู้บาดเจ็บที่เกิดขึ้น โดยกะทันหัน
ให้ฟื้นชีวิตอันตราย หรือลดอันตรายลง
ก่อนนำส่งโรงพยาบาลเพื่อการรักษา
ต่อไป

การปฐมพยาบาล

วัตถุประสงค์

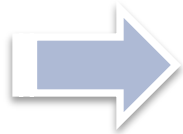

1. ช่วยชีวิตผู้ป่วย
2. ป้องกันสภาพผู้ป่วยมิให้เลวลง
3. ส่งเสริมหรือช่วยให้ผู้ป่วยคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว

การปฐมพยาบาล

คุณสมบัติ

1. เป็นผู้มีความตั้งใจช่วยเหลือผู้ป่วย
  2. เป็นผู้มีความมั่นใจ ไม่หวาดกลัว
  3. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการปฐมพยาบาล
- ละเอียด รอบคอบ

หลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล

1. พิจารณาว่าต้องการผู้ช่วยเหลือ ควรรีบขอความช่วยเหลือทันที
2. คำนึงถึงความปลอดภัยของสถานที่เกิดเหตุก่อนไปช่วย
3. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บต้องคำนึงความถูกต้องและถูกวิธี
4. แยกผู้บาดเจ็บน้อยออกจากผู้บาดเจ็บมาก
5. ประเมินผู้บาดเจ็บโดยสังเกต การหายใจเข้า – ออก และ คลำชีพจร

หลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล

6. ตรวจสอบมีบาดแผล กระดูกหัก ข้อเคลื่อนหรือไม่ คลายเสื้อผ้าให้หลวม ห่มผ้าให้อบอุ่น ห้ามคนมุง
7. ถ้ามีอาการช็อค หรือเป็นลม ควรรักษาอาการช็อคหรือ เป็นลมก่อน โดยให้คนเจ็บนอนศีรษะต่ำ ยกปลายเท้าให้สูงขึ้น ใช้ผ้าห่มหรือกระเป๋าน้ำร้อนวาง

หลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล

8. ถ้ามีเลือดออก จะต้องห้ามเลือด

9. ทำความสะอาดแผล ด้วยเครื่องมือเครื่องใช้ที่สะอาด น้ำยา
ชะล้างบาดแผลที่หาได้ง่าย

หลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล

10. ถ้าบาดเจ็บเล็กน้อยหรือเล็กน้อย ควรปล่อยให้เลือดออกบ้าง แล้วจึงทำความสะอาดแผลต่อไป
  - ถ้าเป็นบาดแผลใหญ่หรือมีการอักเสบมาก ควรให้ส่วนที่เป็นแผลนั้นพักผ่อนนิ่งๆ แล้วรีบพาไปหาหมอ
12. พุดปลอบใจ
13. บันทึกรายละเอียดเหตุการณ์

การห้ามเลือด

1. สวมถุงมือ
2. ใช้สำลี ผ้าก๊อซ หรือผ้าสะอาด โดยออกแรงกดตรงลงบนตำแหน่งที่มีเลือดออก
3. เมื่อเลือดหยุดไหลแล้วให้ทำความสะอาดแผล
4. ถ้ามีกระดูกหักด้วย หลังทำแผลให้เข้าเฟือกชั่วคราว
5. พิจารณานำส่งโรงพยาบาล ถ้าเห็นว่าจำเป็น

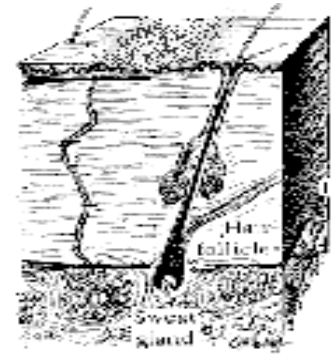
การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

บาดแผล

มี 2 ชนิด

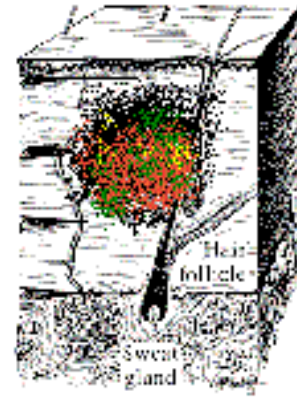
1. บาดแผลปิด
2. บาดแผลเปิด

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

บาดแผลเปิด

เป็นบาดแผลที่ไม่มีการฉีกขาดของผิวหนังแต่
เป็นการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นภายใน เช่น แผลฟกช้ำ

บาดแผลเปิด

แผลฟกช้ำ การปฐมพยาบาลมีดังนี้

✓ ให้อวัยวะที่บาดเจ็บได้พัก และยกอวัยวะนั้นให้อยู่สูงกว่าระดับหัวใจ

✓ ประคบด้วยความเย็นภายใน 24 ชั่วโมงแรกหลังจากเกิด

บาดแผล

✓ ไปพบแพทย์เมื่อมีการบาดเจ็บร่วม หรือร่องรอยการฟกช้ำใหญ่ขึ้น

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

บาดแผลเปิด

เป็นบาดแผลที่มีการฉีกขาดของผิวหนัง
ทำให้มีเลือด-น้ำเหลืองไหลออกมา เช่น
แผลถลอก มีดบาด แผลถูกของแหลมทิ่มแทง
แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก แผลที่ถูกสัตว์กัด

แผลเปิด

1. ต้องทราบว่าบาดแผลเป็นแผลชนิดใด
2. ให้ผู้บาดเจ็บอยู่ในท่าที่เหมาะสมเพื่อสะดวกในการทำแผล
3. ล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง ทั้งก่อนและหลังทำแผล
4. ถ้ามีเลือดออกให้ห้ามเลือด

การทำแผลเปิด

5. ทำแผลที่สะอาดก่อนแผลที่สกปรก
6. ถ้าแผลสกปรกให้ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาด น้ำสบู่
7. ทำความสะอาดรอบๆบาดแผลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ
เช่น แอลกอฮอล์
8. ทำความสะอาดภายในแผล ด้วยน้ำเกลือ(Normal saline)
ให้สะอาด

การทำแผลเปิด

9. ใส่ยารักษาแผล เช่น เบตาดีน , โฟวาดีน, ทิงเจอร์ไอโอดีน
10. ปิดแผลด้วยผ้ายาตาข่าย ปิดทับด้วยก๊อซและพลาสติก
ภายหลังการทำแผลแล้ว

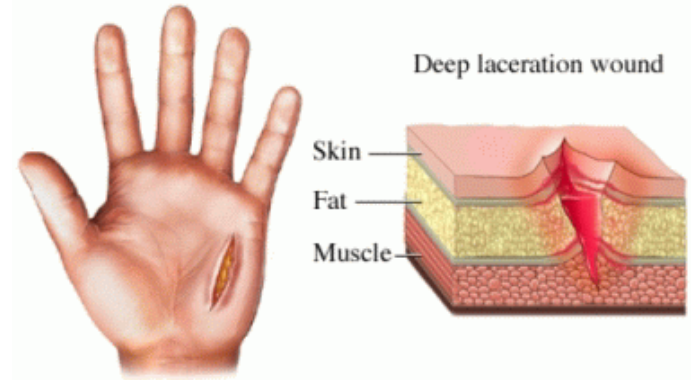
วิธีปฏิบัติทั่วไปในการดูแลรักษาแผลเปิด

11. ถ้าแผลเปียกน้ำ ควรเปลี่ยนผ้าปิดแผลใหม่เพื่อป้องกันการติดเชื้อ
12. อาการผิดปกติของแผลที่ต้องไปพบแพทย์ ได้แก่ แผลที่มีเลือดซึมมาก มีไข้ ปวดแผลมาก บริเวณบาดแผลมีสีคล้ำหนองและมีกลิ่นเหม็น
13. ต้องระลึกไว้เสมอว่าเมื่อเกิดบาดแผล ไม่ว่าจะเป็นบาดแผลชนิดใด ขนาดของแผลจะเล็กหรือใหญ่ ต้องพิจารณาถึงการฉีดวัคซีน ป้องกันบาดทะยักเสมอ

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

แผลฉีกของมีคมบาด

1. ห้ามเลือด เมื่อเลือดหยุดไหลให้ปฏิบัติตามการดูแลบาดแผลเปิด
2. ถ้าเลือดไม่หยุดไหลให้รีบไปโรงพยาบาล
3. ไปพบแพทย์ เพื่อพิจารณาเรื่องการเย็บแผลและการป้องกันโรคบาดทะยัก

แผลถูกของมีคมบาดในกรณีที่อยู่ภาวะถูกตัดขาด

- 1.ห้ามเลือด
- 2.นำอวัยวะที่ขาดใส่ลงในถุงพลาสติกที่แห้งและสะอาดปิดปากถุงให้แน่น
- 3.นำถุงที่ใส่อวัยวะนั้นแช่ลงในน้ำแข็ง
- 4.รีบนำส่งผู้บาดเจ็บไปโรงพยาบาล พร้อมอวัยวะส่วนที่ขาด
- 5.ห้ามผู้บาดเจ็บรับประทานใดๆ

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

แผลถูกของแหลมตำหรือแทง

- ✓ ในกรณีที่ถูกของแหลมตำและหลุดออกแล้ว ให้ปฏิบัติตามการดูแลบาดแผลเปิด ใช้ผ้าสะอาดปิดแผล และไปรักษาที่โรงพยาบาลต่อ เพื่อรับการฉีดวัคซีน

แผลถูกของแหลมตำหรือแทงในกรณีของแหลมปักคา

- 1.ห้ามดึงออก ถ้าวัตถุนั้นยาวมากให้ตัดให้สั้นได้
- 2.ทำการยึดตรึงวัตถุนั้นให้อยู่นิ่งที่สุด
- 3.ถ้ามีอวัยวะออกมา เช่น ลำไส้ ห้ามจับยึดเข้าไป ใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำเกลือปิดแผลไว้
- 4.ห้ามรับประทานอะไรทั้งสิ้น

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

แผลถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก กรณี-ต่าง

1. รีบใช้น้ำสะอาดราด น้ำแข็งประคบบาดแผลด้วยเพื่อลดอาการปวด แสบปวดร้อน และป้องกันเนื้อเยื่อมิให้เนื้อเยื่อถูกทำลาย
2. ใช้ผ้าสะอาดห่อหุ้มบาดแผลไว้ เพื่อป้องกันสิ่งสกปรก
3. ถ้าผิวหนังมีถุงน้ำเล็กๆ ทำความสะอาดบาดแผล แล้วปล่อยให้ยุบเอง
4. ถ้าผิวหนังที่พองนั้นแตก ทำความสะอาดแผลเปิด แล้วปิดด้วยผ้ายาตา ข่ายหรือใส่ยารักษาแผลไฟไหม้ ปิดทับด้วยก๊อชและพลาสติกปิดแผลทุกวัน

แผลที่ถูกสัตว์กัดที่อาจนำโรคพิษสุนัขบ้า

1. ล้างแผลด้วยน้ำและสบู่ทันที และหลายๆครั้ง
2. ทำความสะอาดบาดแผลเช่นเดียวกับแผลเปิด
3. รีบไปโรงพยาบาล ก่อนไปซักประวัติของสัตว์จากเจ้าของสัตว์ที่กัด
4. สังเกตอาการของสัตว์ประมาณ 10 วัน ถ้าสัตว์ตายให้นำส่งสถานเสาวภา หรือกรมวิทยาศาสตร์พิษสุนัข

หมายเหตุ ถ้าถูกสุนัขบ้าหรือสุนัขจรจัดกัดจะต้องได้รับการฉีดวัคซีนสุนัขบ้า และบาดทะยัก

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ตะคริว

ตะคริวที่กล้ามเนื้อเท้า

ตะคริวที่กล้ามเนื้อเท้า

❖ ให้เขย่งเท้าเพื่อลดการเกร็ง

ตะคริวที่กล้ามเนื้อน่อง

❖ ให้เหยียดขาและกระดูกปลายเท้าขึ้น

ตะคริวที่กล้ามเนื้อต้นขา

1. ถ้าต้นขาส่วนหน้า ให้ย่อเข่า
2. ถ้าต้นขาส่วนหลัง ให้เหยียดเข่า

ตะคริวที่กล้ามเนื้อต้นขา

ตะคริวที่กล้ามเนื้อน่อง

โรคหอบจากอารมณ์

สาเหตุ

การหายใจไม่มีประสิทธิภาพและมักมีความไวต่อสิ่งกระตุ้นให้เกิดอาการ ที่สำคัญได้แก่ ความเครียดทางจิตใจ และอารมณ์ บางครั้งก็ถูกกระตุ้นด้วยอาการเจ็บปวดรุนแรง ทำให้ผู้ป่วยมีอาการหายใจหอบ หายใจถี่ หรือหายใจเร็ว ส่งผลให้ร่างกายขับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกมากเกินไป เกิดภาวะเลือดเป็นด่าง (alkalosis) และภาวะแคลเซียมในเลือดต่ำ เกิดอาการผิดปกติของร่างกายหลายระบบพร้อมๆ กัน

โรคหอบจากอารมณ์

มือจับเกร็ง

อาการ

- ผู้ป่วยจะมีอาการมือจับเกร็งทั้งสองข้าง นอกจากนี้อาจเป็นตะคริวที่ขา ใบหน้า หรือปวดบิดในท้อง บางคนอาจมีความรู้สึกชาที่ริมฝีปาก ลิ้น และปลายมือปลายเท้า
- ถ้าเป็นรุนแรงอาจมีอาการชัก

โรคหอบจากอารมณ์

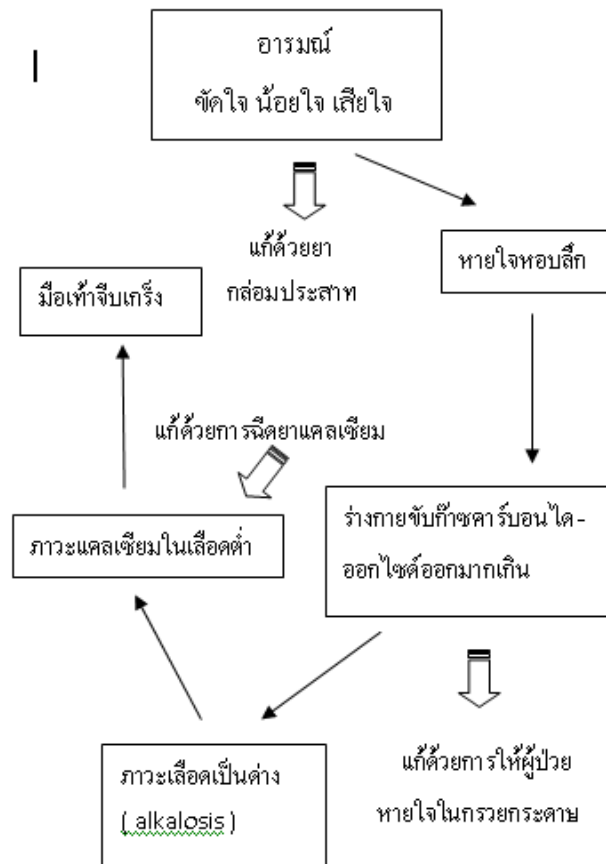
การรักษา

- ถ้าวินิจฉัยว่าเป็นโรคหอบจากอารมณ์ แพทย์จะให้ผู้ป่วยหายใจในกรวยกระดาษหรือถุงกระดาษแบบเดียวกัน
- ถ้าไม่ทุเลาภายใน 15-30 นาที แพทย์อาจพิจารณาให้ยาคลายกล้ามเนื้อหรือฉีด (ถ้ากินไม่ได้)
- เมื่อทุเลาแล้ว แพทย์จะสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์ และให้คำแนะนำในการผ่อนคลายความเครียด และวิธีป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ

โรคหอบจากอารมณ์

กินสารพิษหรือยาพิษ

1. รีบทำให้อาเจียนเอาสารพิษออก โดยใช้นิ้วปลายด้ามช้อน
ไม้กดลิ้นเขี่ยที่ผนังลำคอ
- ** ห้ามทำถ้ากินกรด ด่าง น้ำมันก๊าด เบนซิน ทินเนอร์ ไม่ทราบชนิด
2. รีบให้ผู้ป่วยดื่มนมหรือน้ำเปล่า 4-5 แก้ว เพื่อให้พิษเจือจาง
3. ถ้ามียาถ่าน เช่น Ultracarbon ถ้าไม่มีให้กินไข่ดิบ 5-10 ฟอง
4. รีบนำส่งโรงพยาบาล ควรนำสารพิษไปให้แพทย์ดูด้วย

การปฐมพยาบาล

หน่วยอนามัย กองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ข้อเก็ดัด

1. ให้บริเวณข้อนั้น ๆ อยู่นิ่ง ๆ และยกสูงไว้
2. ประคบน้ำแข็งทันที เพื่อลดอาการบวม ,ปวด
3. ถ้าภายหลังมีอาการบวมให้ประคบด้วยน้ำร้อน หรือนวดด้วยยาหม่อง หรือน้ำมันระกำ
4. ถ้าปวดมาก บวมมากให้รีบปรึกษาแพทย์

Thank you

